

วิภัตติหมวดที่ ๗ : ภวิสสันติวิภัตติ					
บุรุษ	ปรสสบท		อัตตโนบท		โยคะ
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.	
ปฐุมบุรุษ	สุสติ	สุสนฺติ	สุสเต	สุสนฺเต	นามโยคะ
มัชฌิมบุรุษ	สุสสิ	สุสถ	สุสเส	สุสฺวเห	ตุมหโยคะ
อุตตมบุรุษ	สุสามิ	สุสาม	สุสํ	สุสามฺเห	อัมหโยคะ

๑.ภวิสสันติวิภัตติ บอกอนาคตกาล แปลว่า จัก...

- อ.ธมฺมํ **สุณิสฺสาม.** อ.ข้าพเจ้า ท. **จักพึง** ซึ่งธรรม.
- อ.เสว **คมิสุสามิ.** อ.ข้าพเจ้า **จักไป** ในวันพรุ่งนี้.
- อ.ปรเสว **อาคมิสุสามิ.** อ.ข้าพเจ้า **จักมา** ในวันมะรืน.

๒.บุรุษและโยคะ

วิภัตติอาขยาตใช้ลงหลังธาตุและปัจจัยบอกให้รู้กาล บท วจนะ และบุรุษ **ภาษาบาลีกำหนดให้ประธานกับกริยาต้องมีวจนะและบุรุษเสมอกัน** วิภัตติอาขยาตจึงแบ่งออกเป็น ๓ บุรุษ ๒ วจนะ เช่นเดียวกับบุริสสัพพนามเพื่อให้เข้าคู่กัน ในแต่ละฝ่ายวิภัตติคู่ที่ ๑ เป็นปฐุมบุรุษ วิภัตติคู่ที่ ๒ เป็นมัชฌิมบุรุษ วิภัตติคู่ที่ ๓ เป็นอุตตมบุรุษตามลำดับ กริยาเป็นบุรุษใดต้องประกอบประธานให้มีบุรุษตรงกับกริยาเสมอ

การประกอบประธานให้มีบุรุษตรงกับกริยา เรียกว่า โยคะ โดยปกติมักกล่าวสั้น ๆ ว่า **โยค** (อ่านว่า โยก)

ต่อไปนี้จะแสดงวิภัตติอาขยาตหมวดภวิสสันติวิภัตติฝ่ายปรสสบทเป็นตัวอย่าง ส่วนฝ่ายอัตตโนบทให้เทียบเคียงใช้ตามนี้

บุรุษ	วิภัตติ	โยคะ	คำอธิบาย	ประธานเอกวจนะ	ประธานพหูวจนะ
ปฐุมบุรุษ	สุสติ, สุสนฺติ	เป็นนามโยคะ	ประกอบนามนามเป็นประธาน	โส, บุริโส คู่กับ สุสติ	เต, บุริสา คู่กับ สุสนฺติ
มัชฌิมบุรุษ	สุสสิ, สุสถ	เป็นตุมหโยคะ	ประกอบ ตุมห เป็นประธาน	ตวํ คู่กับ สุสสิ	ตุมฺเห คู่กับ สุสถ
อุตตมบุรุษ	สุสามิ, สุสาม	เป็นอัมหโยคะ	ประกอบ อมฺห เป็นประธาน	อหํ คู่กับ สุสามิ	มยํ คู่กับ สุสาม

๓.กฎเกณฑ์ประจำหมวดภวิสสันติวิภัตติ

- **สุสติ, สุสนฺติ** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสุติ, กริสฺสุติ, วทิสฺสนฺติ, กริสฺสนฺติ**
- **สุสสิ, สุสถ** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสุสิ, กริสฺสุสิ, วทิสฺสุถ, กริสฺสุถ**
- **สุสามิ, สุสาม** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสามิ, กริสฺสามิ, วทิสฺสาม, กริสฺสาม**
- **สุสเต, สุสนฺเต** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสเต, กริสฺสเต, วทิสฺสนฺเต, กริสฺสนฺเต**
- **สุสเส, สุสฺวเห** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสเส, กริสฺสเส, วทิสฺสฺวเห, กริสฺสฺวเห**
- **สุสํ, สุสามฺเห** คงรูป และต้องลง อิ อาคมเสมอ เช่น **วทิสฺสํ, กริสฺสํ, วทิสฺสามฺเห, กริสฺสามฺเห**
- **ลบ สุส ที่วิภัตติ** ธาตุบางตัวให้ลบ **สุส** ได้ เช่น **วทฺชติ-จักกล่าว (วจ ธาตุ), วจฺจติ-จักอยู่ (วส ธาตุ), ลจฺจติ-จักได้ (ลภ ธาตุ)**

แจก คม (ไป) ธาตุ + เป็นกัตตุวาจก (อ) + ด้วยภวิสสันติวิภัตติเป็นตัวอย่าง					
บุรุษ	ปรสสบท		อัตตโนบท		โยคะ
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.	
ปฐุมบุรุษ	คมิสุสติ	คมิสุสนฺติ	คมิสุสเต	คมิสุสนฺเต	นามโยคะ
มัชฌิมบุรุษ	คมิสุสสิ	คมิสุสถ	คมิสุสเส	คมิสุสฺวเห	ตุมหโยคะ
อุตตมบุรุษ	คมิสุสามิ	คมิสุสาม	คมิสุสํ	คมิสุสามฺเห	อัมหโยคะ

ฝ่ายปรัสนบ

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ภวิสสันติ) ฝ่ายเอกวณะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ภวิสสันติ) ฝ่ายพหุวณะ
๑. เสว อุปาสิกา ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสติ.	๒. อุปาสิกา ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสนติ.
๓. กิ เสว ตฺวํ ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสสิ.	๔. กิ เสว ตุมฺเห ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสถ.
๕. เสว อหํ ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสามิ.	๖. เสว มยํ ฌมมํ สุนิตฺตุํ วิหารํ คมิสฺสาม.

ฝ่ายอัตรโนบ

ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ภวิสสันติ) ฝ่ายเอกวณะ	ตัวอย่างประโยคภาษาบาลี (ภวิสสันติ) ฝ่ายพหุวณะ
๑. ปรเสว สามเณโร อุโปสถาคารํ คมิสฺสเต.	๒. ปรเสว สามเณรา อุโปสถาคารํ คมิสฺสนเต.
๓. ปรเสว ตฺวํ อุโปสถาคารํ คมิสฺสเส.	๔. ปรเสว ตุมฺเห อุโปสถาคารํ คมิสฺสวเห.
๕. ปรเสว อหํ อุโปสถาคารํ คมิสฺสํ.	๖. ปรเสว มยํ อุโปสถาคารํ คมิสฺสามเห.

แจก หร ธาตุ (นำไป) + เป็นกัตตฺวจาก (อ) + ด้วยภวิสสันติวิภัตติเป็นตัวอย่าง

บุรุษ	ปรัสนบ		อัตรโนบ		โยคะ
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.	
ปฐมบุรุษ					นามโยคะ
มัชฌิมบุรุษ					ตุมหโยคะ
อุตตมบุรุษ					อัมหโยคะ

ประกอบกริยาจาก ภณ ธาตุ (กล่าว) ด้วยภวิสสันติวิภัตติและแต่งประโยคให้สมบูรณ์ ให้ครบทั้ง ๓ บุรุษ ๒ วณะ

บุรุษ	วณะ	วิภัตติ	ภาษาบาลี	คำแปล
๑)ปฐม.	เอก.	สฺสติ	: เสว เอโก เถโร ฌมมํ ภณิสฺสติ.	
๒)ปฐม.	พหุ.	สฺสนติ	: เสว เทว เถรา	
๓)มัชฌิม.	เอก.	สฺสสิ	: เสว ตฺวํ	
๔)มัชฌิม.	พหุ.	สฺสถ	: เสว ตุมฺเห	
๕)อุตตม.	เอก.	สฺสามิ	: เสว อหํ	
๖)อุตตม.	พหุ.	สฺสาม	: เสว มยํ	